

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“ 28 ” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Аналіз та прогнозування зовнішньої політики України»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____

галузь знань _____ 29 Міжнародні відносини _____

спеціальність _____ 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії _____

освітня програма _____ Міжнародні відносини _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

факультет _____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Марченко І. С., к.е.н., доцент, доцент ЗВО кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “27” серпня 2024 року № 21

В.о. завідувача кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

_____

(підпис)

Ірина ПЕРЕСИПКІНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

_____

(підпис)

Свгенія СОЛОВИХ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 16 від 28 серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

_____

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«07» січня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Аналіз та прогнозування зовнішньої політики України»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____

галузь знань _____ 29 Міжнародні відносини _____

спеціальність _____ 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії _____

освітня програма _____ Міжнародні відносини _____

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«07» січня 2025 року, протокол №10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Марченко І. С., к.е.н., доцент, доцент ЗВО кафедри міжнародних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від «06» січня 2025 року № 10

Завідувач кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

 Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «06» січня 2025 року №7

Голова науково-методичної комісії

 Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Аналіз та прогнозування зовнішньої політики України” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітні
відносини

програми Міжнародні

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета дисципліни є формування у студентів уявлення про основний зміст та напрями зовнішньополітичної діяльності України за часи розвитку історичних етапів міжнародних відносин та на сучасному етапі, розуміння характеру впливу зовнішніх чинників на внутрішнє життя України, її сучасного геополітичного становища, інтересів, характеру відносин з іншими державами світу, а також базовими поняттями, умовами та правилами зовнішньої політики держави.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Зовнішня політика України» є: Формування загальних компетентностей:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК18. Здатність оцінити міжнародне середовище держави, визначити цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

1.3. Загальна кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Вибіркова

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
72 год.	-
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

PH10. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

PH13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

PH17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

PH22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Основні теоретичні концепції зовнішньої політики України

Тема 1. Теоретичні засади зовнішньої політики та стратегії держави у міжнародних відносинах.

Теоретичні концепції понять «зовнішня політика», «зовнішня стратегія держави». Моделі формування зовнішньої політики, теорія, практика та моделі прийняття зовнішньополітичних рішень. Роль дипломатії у реалізації зовнішньої політики та державних стратегій.

Тема 2. Концептуальні та теоретичні основи зовнішньої політики сучасної України

Теоретичні засади зовнішньої політики України. Основні конституційні засади зовнішньополітичної концепції України. «Декларація про державний суверенітет України», «Основні напрямки зовнішньої політики України» та Конституція України як правова основа зовнішньої політики України.

Особливості становлення зовнішньої політики України, її характерні риси. Постанова ВР України «Про Основні напрямки зовнішньої політики України». Інституційна структура зовнішньополітичної служби України.

Гарантування національної безпеки. Мета та основні завдання зовнішньополітичних інституцій України. Напрями діяльності української зовнішньої політики.

Тема 3. Роль і місце політичних партій та громадсько-політичних об'єднань у формуванні зовнішньої політики.

Класифікація політичних партій. Основні функції політичних партій. Типології громадсько-політичних об'єднань у політичній системі. Основні види політичних партій в зарубіжних країнах. Партійні системи зарубіжних країн. Види партійних систем. Специфіка партійної системи в Україні та її вплив на зовнішню політику держави.

Тема 4. Україна у сучасному геополітичному просторі.

Географічне розташування, природно-ресурсний і демографічний потенціал України. Геополітичне положення України. Україна в сучасному геополітичному середовищі.

Розділ 2. Основні напрями зовнішньополітичної доктрини України в сучасних умовах

Тема 5. Європейський вектор зовнішньої політики незалежної України.

Європейська інтеграція – закономірний історичний процес, провідна тенденція розвитку постмодерної системи міжнародних відносин. Перетворення незалежної України на важливий чинник стабільності в Європі, становлення нової європейської архітектури безпеки.

Стратегічний курс України на європейську інтеграцію – природний наслідок здобуття Україною державної незалежності. Закон України від 1 липня 2010 року «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» щодо розбудови відносин з Європейським Союзом. Етапи розбудови відносини України з ЄС на принципах інтеграції.

Об'єктивні і суб'єктивні чинники, які визначають євроінтеграційні можливості України. Розширення ЄС і наслідки для України. Участь України в роботі європейських структур (Рада Європи).

Тема 6. Відносини України з країнами Північної Америки – США, Канадою.

Провідна роль США в становленні нового світового порядку. Еволюція політики США щодо незалежної України: основні етапи та проблеми розвитку українсько-американських відносин.

Особливості стратегічного партнерства між Україною і США. Становлення, розвиток та перспективи українсько-американського економічного, політичного й військового співробітництва.

Українсько-канадське особливе партнерство.

Роль української діаспори в США і Канаді у становленні та розвитку стосунків північноамериканських держав з Україною.

Тема 7. Країни Азії, Африки та Латинської Америки у зовнішній політиці України

Основні передумови й інтереси України в розвитку відносин з країнами Азії, Африки і Латинської Америки.

Південно-Східний вектор. Пошук шляхів співробітництва з країнами Близького та Середнього Сходу, країнами — членами ОПЕК. Характер взаємовідносин з Ізраїлем.

Чорноморський регіон. Розвиток українсько-турецьких відносин. Участь України в створенні і роботі організації Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС).

Азійсько-Тихоокеанський регіон. Динаміка відносин України з Японією, Республікою Корея. Особливості взаємовідносин України з Китаєм.

Україна і держави Латинської Америки в зовнішньополітичній площині.

Країни Африканського континенту – особливості взаємовідносин з Україною.

Тема 8. Участь України у діяльності міжнародних організацій

Диверсифікація зовнішніх зв'язків. Активізація України у багатосторонньому співробітництві.

Участь України в діяльності ООН. Проблема реформування ООН і Україна. Проблеми ефективності діяльності ООН. Участь України у миротворчій діяльності ООН. Україна і ЮНЕСКО. Україна і МАГАТЕ. Участь України в діяльності ЮНЕСКО. Розширення участі України у багатосторонньому та двосторонньому співробітництві.

Основні напрямки співпраці України з регіональними міжнародними організаціями. Україна й ОБСЄ. Сучасний стан співпраці України з Організацією Північноатлантичного договору з урахуванням рішень Комісії Україна – НАТО. Співдружність Незалежних Держав (СНД) як об'єднання держав пострадянського простору: основні принципи та функції діяльності. Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ). Центральноевропейська ініціатива (ЦЕІ). Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). Україна в Раді Європи. Спільна програма Ради Європи і Комісії Європейського Співтовариства «Демократія — через право».

3. Структура навчальної дисципліни

Н а з в и р о з д і л і в і т е м	К і л ь к і с т ь г о д и н									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього		у тому числі			Усього		у тому числі		
	л	с	л а б	ін д	с р	л	п	ла б	і н д	с р

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основні теоретичні концепції зовнішньої політики України												
Тема 1. Теоретичні засади зовнішньої політики та стратегії держави у міжнародних відносинах.	13	3	2			8						
Тема 2. Концептуальні та теоретичні основи зовнішньої політики сучасної України.	17	3	4			10						
Тема 3. Роль і місце політичних партій та громадсько-політичних об'єднань у формуванні зовнішньої політики.	13	3	2			8						
Тема 4. Україна у сучасному геополітичному просторі	17	3	4			10						
Разом за розділом 1	60	12				36						
Розділ 2. Основні напрями зовнішньополітичної доктрини України в сучасних умовах												
Тема 5. Європейський вектор зовнішньої політики незалежної України.	17	3	4			10						
Тема 6. Відносини України з країнами Північної Америки – США, Канадою.	17	3	4			10						
Тема 7. Країни Азії, Африки та Латинської Америки у зовнішній політиці України.	13	3	2			8						
Тема 8. Участь України у діяльності міжнародних організацій.	13	3	2			8						
Разом за розділом 2	60	12				36						
Усього годин	120	24	24			72						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва	Кількість годин
	а	

	тем и	
1.	Політичні принципи, юридичні основи та напрями формування засад зовнішньої політики України	2
2.	Векторність зовнішньої політики України та вплив на неї політичних сил	4
3.	Геополітичні інтереси України як основа формування векторів зовнішньої політики	4
4.	Європейський Союз та країни Європи у зовнішній політиці України	4
5.	Проблеми Європейської інтеграції як головного зовнішньополітичного розвитку України	2
6.	США і НАТО як головні стратегічні партнери в безпековій проблематиці України	4
7.	Країни Азії, Африки та Латинської Америки у зовнішній політиці України	2
8.	Участь України в субрегіональному співробітництві з основними партнерами та рамках ООН й інших світових інституціях	2
Разом		24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теми: політичні, юридичні та економічні основи формування зовнішньої політик України	8
2.	Підготовка доповіді не тему: Джерела та принципи векторності в зовнішній політиці незалежної України	10
3.	Опрацювання теми: Визначення геополітичного спектру впливу на зовнішню політику України	10
4.	Підготовка доповіді: Зовнішньополітична взаємодія України з країнами ЄС	8
5.	Опрацювання теми: проблематика євроінтеграції України	10
6.	Опрацювання теми: взаємодія з США та НАТО та їх важливість в безпековій проблематиці України	10
7.	Підготовка доповіді: Зовнішньополітична взаємодія України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки	8
8.	Підготовка до модельяційно-аналітичного завдання: доповідь України на Генеральній Асамблеї ООН	8
Разом		72

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Використовуються такі методи навчання, як словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вирішення завдань, відповіді на тести, практична робота) тощо.

8. Методи контролю

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції;
- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (реферати, аналітичні обзори);
- захист реферату, що передбачає виступ студента, питання слухачів та викладача за темою реферату;
- підсумковий контроль у вигляді письмового екзамену.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу. Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичні питання – 10 балів x 2 питання. Оцінюється за наступними критеріями:

8 – 10 балів - здобувач повністю розкриває сутність питання, надає практичні приклади, демонструє спектр різних думок щодо проблематики

Від 5 – 7 балів - здобувач розкриває сутність питання, наводить основні його аспекти, але робить висновок не чітко та не спираючись на загальновідомі факти.

Від 2 – 4 балів - здобувач лише частково розкриває сутність питання, позаувагою залишаючи основні його аспекти.

Менше 2 балів - здобувач майже не розкриває основної сутності питання.

Тести – 20 балів (10 тестових завдань x 2 бали за правильну відповідь).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує нульову оцінку (0).

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана студентом кількість балів служить основою для оцінки за національною шкалою.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1988>

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (розділ, семестр, рік), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння зазначених розділів.

Поточний контроль та самостійна робота								Разом	Екзамен	Сум а
Розді л 1				Розді л 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	6 0	4 0	100
7	7	7	7	8	8	8	8			

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 40 балів – виконання завдань протягом семестру;
- 20 балів – поточні самостійні роботи протягом семестру.

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у 4-рівневу шкалу оцінювання у такий спосіб:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Дорош Л.О., Івасечко О.Я. Зовнішня політика України. Л. : Львівська політехніка, 2021. — 348 с.
2. Зовнішня політика України: опорний конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня бакалавра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини) / Укладачі: Палінчак М. М., Бокоч В. М., Дір І. Ю., Савка В. Я., Стебляк Д. М., Лешанич М. М. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. 80 с.
3. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України : підручник / Л.Д.Чекаленко . – Київ : LAT і К, 2015 . – 478 с.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.
5. Гальчинський А. Україна на перехресті геополітичних інтересів / А. Гальчинський. — К.: Знання України, 2002. — 180 с.
6. Голуб Н. В. Україна та міжнародні організації: інформаційно-довідкове видання / Н.В. Голуб. — К.: Кондор, 2003. — 212 с.
7. Державно-правове регулювання в умовах трансформації суспільних відносин: монографія / за заг.ред. Ю. Л. Бошицького. — К.: Юридична думка, 2009. — 536 с.
8. Зленко А. М. Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін / А. М. Зленко — К.: Фоліо, 2003 — 559 с.
9. Курілло В. Є. Латентна політика. Потайні напрями політичної діяльності: навчальний посібник / В. Є. Курілло. — Миколаїв: "Фірма "Гліон", 2009. — 592 с.
10. Кучик О. С. Зовнішня політика України: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / О. С. Кучик, О. А. Заяць; МОН України, Львівський НУ ім. І. Франка. — К.: Знання, 2010. — 572 с.
11. Мармазоб В.Е. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи: досвід і проблеми / В. Е. Мармазоб, І. С. Піляєв, — К.: Вентурі, 2009. — 400 с.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 рр.): Підручник/ Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2001. — 622 с.
13. Мокій А. І. Міжнародні організації: навчальний посібник / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 280 с.
14. Сорока М. М. Світ відкриває Україну: Про зовнішню політику Української держави у 90-х рр. ХХ ст.: Статті. Документи. Коментарі / М. М. Сорока. — К.: Київська Правда, 2001. — 782 с.
15. Україна і світ: прагнення змін: монографія / редкол.: М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та інші]. — К.: Дух і літера, 2010. — 448 с.
16. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник / Л. Д. Чекаленко; Дипломатична академія України при МЗС України. — 2-ге вид. — К.: Кондор, 2011. — 290 с.

Допоміжна література

1. Бжезинський З. Велика шахівниця / З. Бжезинський. — К.: Основи, 2009. — 242 с.

2. Вектори української дипломатії. З прес-конференції Міністра закордонних справ України Г.Й. Удовенка 6 вересня 1995 р. // Політика і час. — 1995. — № 10 — С. 3–9.
3. Все про Україну: У 2 т. / В. А. Смолій та ін. — К.: Альтернативи, 1998. — 544 с.
4. Державне управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України: навч. посіб. / В. В. Говоруха, В. Г. Бульба, А. Є. Тамм та ін. — К.: ДП “НВЦ “Євроатлантикінформ”, 2006. — 220 с.
5. Жовква І. І. Колективна монографія: «Зібрання договорів Україна – Європейський Союз» / І. І. Жовква та ін. — К.: Юстиніан, 2010.
6. Зленко А. Від внутрішніх потреб до зовнішніх пріоритетів: Виступи, промови, інтерв'ю, статті / А. М. Зленко. — К.: Преса України, 2002. — 346 с.
7. Зленко А. Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін. / А.М. Зленко. — Х.: Фоліо, 2009. — 559 с.
8. Зленко А. Зовнішня політика України: від романтизму до прагматизму: Виступи, промови, інтерв'ю, статті. — К., 2001.
9. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин. — К.: Генеза, 2004. — 622 с.
10. Івченко О. Т. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / О. Т. Івченко. — К.: РІЧ УАННП, 2010. — 756 с.
11. Копиленко М. Л. Українсько-німецькі відносини: здобутки, проблеми, перспективи / М.Л. Копиленко. — К.: НІСД. — 2006. — 254 с.
12. Кремень В. Г. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду) / В. Г. Кремень, Д. В. Табачник, В. М. Ткаченко. — К.: АРС-Юкрейн, 1996. — 764 с.
13. Овсій І. О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посібник. — 2-ге вид. — Київ: Либідь, 2002. — 240 с.
14. Руденко Г. М. Україна дипломатична / Г.М. Руденко — К.: Генеральна дирекція по обслуг. інозем. представництв, 2001. — 176 с.
15. Тамм А. Є. Україна – ЄС: розвиток відносин та основні напрями співробітництва : Модуль 5 : навч. посібник / Є. А. Тамм, В. Ю. Стрельцов, В. Б. Дзюндзюк. — Х.: Вид-во ХарPI НАДУ, 2009. — 144 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р. [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_048
2. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. 14 березня 1975 р. [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_254
3. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

4. Декларація про державний суверенітет України [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=55-12>
5. Конституція України // [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
6. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/>
7. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
8. Про Основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 року № 3360-XII [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
9. Про Положення про Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] // Розпорядження Президента України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>

12. Особливості навчання в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика України», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1988>.